

Luleå kommun

Granskning av delårsbokslut och delårsrapport per 31 augusti 2015

Audit
KPMG AB
2015-10-15
Antal sidor: 15

Innehåll

1.	Slutsatser	1
1.1	Periodens resultat och god redovisningssed	1
1.2	Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål	2
2.	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte och mål	3
2.3	Avgränsning	3
2.4	Revisionskriterier	3
2.5	Ansvarig styrelse	4
2.6	Genomförande och metod	4
2.7	Projektorganisation	4
2.8	Rapportutformning	4
3.	Kommunens anvisningar för delårsrapport och styrkort	5
4.	Bedömning utifrån fullmäktiges mål	5
4.1	Bakgrund	5
4.2	Uppföljning av finansiella mål	6
4.3	Uppföljning av mål för verksamheten	7
5.	Delårsrapporten i övrigt	8
5.1	Förvaltningsberättelse	9
5.2	Övriga avsnitt i delårsrapporten	9
6.	Delårsbokslutet – god redovisningssed	10
6.1	Externa krav	10
6.2	Interna krav	11
6.3	Resultaträkning	12
6.3.1	Utfall på nämndnivå	12
6.3.2	Ej rättade fel (Summary of audit differences)	12
6.4	Balansräkning	13
6.4.1	Materiella anläggningstillgångar	13
6.4.2	Varulager	13
6.4.3	Kundfordringar	14
6.4.4	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14
6.4.5	Eget kapital	14
6.4.6	Avsättningar	14
6.4.7	Övriga kortfristiga skulder	14

6.4.8	Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	15
6.4.9	Övriga noteringar	15

1. Slutsatser

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten för perioden 2015-01-01–2015-08-31. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2015.

1.1 Periodens resultat och god redovisningssed

Enligt bestämmelserna i kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultat i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Bedömningen gäller både de finansiella målen och riktlinjerna för verksamheten. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas delårsrapporten och överlämnas till fullmäktige.

Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna underlag för sin bedömning. För att kunna uttala oss om periodens resultat är en översiktlig granskning av räkenskaperna nödvändig.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i delårsrapporten, att resultatet i delårsrapporten ger en rättvisande bild av periodens resultat.

Vår granskning av delårsrapporten i övrigt visar att delårsrapporten 2015-08-31 i allt väsentligt uppfyller kraven i kommunallagen, lag om kommunal redovisning och RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport vad gäller innehåll och nivå på rapportering. Från granskningen vill vi lyfta fram följande synpunkter:

- Vår bedömning är att förvaltningsberättelsen i Luleå kommuns delårsrapport innehåller de krav som RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport ställer.
- Vad gäller delårsrapporten i övrigt avviker Luleå kommun från kravet i RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport att upprätta en sammanställd redovisning för kommunkoncernens balansräkning.
- Vi anser att noter till delårsredovisningen också skulle förbättra delårsrapporten, även om KRL och RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport inte ställer några direkta krav på att noter ska lämnas.

Från granskningen av delårsbokslutet vill vi lyfta fram följande synpunkter/förbättringsområden:

- Vi rekommenderar Luleå kommun att ta fram blanketter för sammanställning av de väsentligaste periodiseringsposterna som delges förvaltningarna. Sammanställningen bör innehålla jämförelse av respektive post mot motsvarande period föregående år och senaste årsbokslut och summera till det bokförda beloppet på respektive huvudbokskonto. Detta för att underlätta en översiktlig, analytisk, granskning av posterna och ger ekonomikontoret möjlighet att rimlighetsbedöma och kvalitetssäkra balansposterna.

- I de fall där det är stora avvikelser i de periodiserade posterna i jämförelse mot föregående år bör förvaltningarna bifoga underlag och förklaringar till dessa avvikelser även i delårsbokslutet.

1.2 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

I strategisk plan & budget 2015-2017 framgår att i kommunfullmäktiges policy för god ekonomisk hushållning finns fyra långsiktiga **finansiella mål** fastställda. Där framgår också att kommunstyrelsen i styrkortets ekonomiperspektiv formulerat ett **finansiellt målområde** för 2015 som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Uppföljning av finansiella mål kommenteras i löpande text i avsnittet Uppföljning av god ekonomisk hushållning i förvaltningsberättelsen i delårsrapporten. I avsnittet Prognos – måluppfyllelse kommunstyrelsens styrkort görs en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag bidrar till att målen kommer att uppnås. Analysen av finansiella mål görs under perspektivet ekonomi.

Enligt redovisningen i delårsrapporten bedöms de fyra långsiktiga finansiella målen uppnås 2015. Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i delårsrapporten.

Vi **bedömer**, utifrån avrapporteringen i delårsrapporten, att resultatet i delårsrapporten är förenligt med kommunens långsiktiga finansiella mål.

Utifrån avrapporteringen i delårsrapporten är det inte möjligt att göra någon **bedömning** om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen för 2015.

Verksamhetsmål/målområden med betydelse för god ekonomisk hushållning har formulerats i kommunstyrelsens styrkort inom perspektiven samhälle, medarbetare samt service. I strategisk plan & budget 2015-2017 framgår att kommunstyrelsens styrkort är det övergripande styrkortet för kommunens samtliga verksamheter.

I kommunstyrelsens styrkort, som är det övergripande styrkortet för kommunens samtliga verksamheter, görs i delårsrapporten en redovisning av hur väl respektive nämnd/förvaltning/bolag uppfyllt målet för perioden. Kommunstyrelsen har inte gjort någon samlad bedömning av måluppfyllelsen för respektive mål eller målområde.

I delårsrapporten saknas en samlad bedömning av måluppfyllelsen för kommunen. Flertalet mål är varken mätbara eller tidsatta. Vi kan därför inte **bedöma** om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten 2015.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten för perioden 2015-01-01 – 2015-08-31. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2015.

Revisorerna ska, enligt bestämmelserna i kommunallagen, bedöma om resultat i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Bedömningen gäller både finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas delårsrapporten och överlämnas till fullmäktige.

Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna underlag för sin bedömning.

2.2 Syfte och mål

Syftet med granskningen är att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Syftet med granskningen är även att bedöma om kommunens delårsrapport har upprättats i enlighet med kommunallagen (KL), kommunal redovisningslag (KRL) och god redovisningssed i kommuner och landsting. Resultatet av vår granskning utgör underlag för kommunrevisorernas uttalande beträffande delårsrapporten.

2.3 Avgränsning

Granskningen omfattar delårsrapporten per 31 augusti 2015.

Granskningen av räkenskaperna är översiktlig och har varit inriktad på väsentliga avvikelser (bedömda eller konstaterade) i delårsrapporten.

I vår granskning ingår inte primärt att granska den interna kontrollen över kommunens kostnader och intäkter. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring.

2.4 Revisionskriterier

Vi bedömer om delårsrapporten i allt väsentligt följer

- Kommunallag och kommunal redovisningslag
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Vi bedömer vidare om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål kommunfullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

2.5 Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsens delårsrapport som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är saklighetsgranskad av berörda vid kommunens ekonomikontor.

2.6 Genomförande och metod

Granskningen av delårsrapporten har omfattat följande aktiviteter:

- Genomgång av relevanta styrdokument (kommunens styrande dokument, normgivning/vägledning för upprättande av delårsrapport)
- Översiktlig granskning av delårsrapporten i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning
- Översiktlig granskning av delårsrapporten i den omfattning som krävs för att bedöma om delårsrapporten har upprättats i enlighet med KRL och god redovisningssed.
- Översiktlig genomgång av underlag till delårsbokslut och delårsrapport i den omfattning som krävs som underlag för bedömning av fullmäktiges finansiella mål. Granskningen har huvudsakligen inriktats på balansräkningens poster, med utgångspunkt från det material som finns hos ekonomikontoret. Vi har inte tagit del av det material som endast förvaras hos förvaltningarna.
- Översiktlig genomgång av nämnders/styrelsers uppföljning och kommentarer i delårsrapporten av måluppfyllelse inom styrkortets olika perspektiv.
- Uppföljning av synpunkter i föregående års rapporter från granskning av delårsrapport och årsredovisning.
- Dialog med ansvariga befattningshavare om iakttagelser och synpunkter.

2.7 Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Johanna Sandberg Rova, Anna Johansson, Erik Björnfot, Kristian Damlin och Ingegerd Mannfeldt under september och oktober 2015.

2.8 Rapportutformning

I rapporten har vi genomgående valt att använda ordet krav som ett gemensamt begrepp för såväl lagregler, övrig normgivning som för interna styrdokument m m.

Rapporten skrivs i avvikelseform, vilket innebär att i huvudsak förhållanden som vi anser bör uppmärksammas eller bli föremål för åtgärder redovisas.

Syftet med rapporten är främst att den ska utgöra ett underlag för kommunrevisorernas bedömning av kommunens delårsrapport och den lagstadgade avrapporteringen till fullmäktige. Även andra väsentliga förhållanden som framkommit vid vår granskning och som vi bedömer kan ha betydelse för kommunrevisorernas bedömningar och uttalanden kommenteras. Dessutom är avsikten att

rapporten ska sammanfatta våra väsentligaste förslag till åtgärder för fortsatt utveckling av kommunens delårsrapporter och redovisningsrutiner.

3. Kommunens anvisningar för delårsrapport och styrkort

Kommunens anvisningar för delårsrapporten sammanfattas i dokumentet Anvisningar till delårsrapporter 2015 för Luleå kommuns nämnder och bolag. I anvisningarna behandlas dels kommunens delårsrapport med avsnitt om måluppfyllelse i kommunstyrelsens styrkort respektive nämndernas och bolagens styrkort, dels nämndernas och bolagens egna delårsuppföljningar.

En viktig utgångspunkt sedan tidigare har varit att bedömningen av måluppfyllelsen avser prognos vid årets slut och inneburet att uppföljningsmetoden baserat sig på prognosbedömning. Detta angreppssätt menar man har inte gett någon bild av hur respektive uppföljningsperiod har utfallit i förhållande till målen. Därför har kommunen fr o m 2015 förändrat uppföljningsmetoden i syfte att bättre kunna följa hur målen uppnås under året. De tre färgerna (grönt, gult och rött) får en annorlunda tolkning:

- Grönt = uppnått
- Gult = påbörjat, ej uppnått
- Rött = ej påbörjat, ej uppnått

Ett mål ska således inte få ”grönt” förrän det faktiskt är uppnått vilket innebär att de flesta mål sannolikt är ”gula” under löpande år. Det ekonomiska målet är undantaget och fortsätter att bedömas enligt tidigare metod som en prognos där endast ”grönt” eller ”rött” är möjliga färgval.

I anvisningarna för 2015 anges att mål ska vara drivande och mätas med hjälp av indikatorer (t ex nyckeltal) och/eller aktiviteter. Ett undantag utgör det ekonomiska målet som handlar om att bedriva verksamheten inom budgetens ramar, där är alltså målet själv ett nyckeltal. Där anges vidare att de kommentarer som verksamheten lämnar ska kortfattat beskriva det viktigaste som skett inom målområdet under perioden.

I delårsrapporten får respektive nämnd eller bolag under rubriken ”verksamhetens måluppfyllelse” skriva en sammanfattning om hur verksamheten har utvecklats i förhållande till de satta målen. Mål som har avvikelser ska särskilt kommenteras.

Samtliga nämnder ska göra en egen mer omfattande delårsuppföljning. Arbetet med den interna kontrollen ska följas upp löpande under året och redovisas i nämndernas egna delårsuppföljningar. Dessutom ska de nämnder som i sin årsprognos befarar väsentliga avvikelser också redogöra för vilka förvaltningsövergripande åtgärder som planeras. Det ska framgå orsaker till avvikelserna, avvikelsernas storlek, förslag till åtgärder samt tidpunkt för när åtgärderna ska vidtas.

4. Bedömning utifrån fullmäktiges mål

4.1 Bakgrund

Enligt KL och KRL ska budgeten innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret. Mål och riktlinjer för verksamheten ska anges liksom finansiella mål. Dessa mål ska ha betydelse för god ekonomisk hushållning. Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomi för

en period av tre år. Även den planen ska innehålla, långsiktiga, finansiella mål. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige beslutat i årsbudgeten. Bedömningen gäller både finansiella mål och mål och riktlinjer för verksamheten för budgetåret och för planeringsperioden tre år.

4.2 Uppföljning av finansiella mål

I strategisk plan & budget 2015-2017 finns angivet att kommunstyrelsen i sitt styrkort under ekonomiperspektivet formulerat ett finansiellt målområde av betydelse för god ekonomisk hushållning som avser årsbudgeten 2015. Målområdet 2015 är att bedriva verksamheten inom angivet kommunbidrag/ekonomiska mål, vilket innebär att kommunen ska ha en ekonomi i balans vilket kan tolkas som att resultatet för kommunen skall vara större än 0.

I delårsrapporten i ekonomiperspektivet i kommunstyrelsens styrkort finns två målområden för 2015:

- Mål för att bedriva verksamheten inom angivet kommunbidrag/ ekonomiska mål
- Mål för att frigöra resurser genom effektiviseringsåtgärder

Uppföljning mål 2015

Uppföljning av de två målområdena i ekonomiperspektivet i delårsrapporten för 2015 kommenteras i analysen för perspektivet ekonomi i kommunstyrelsens styrkort.

Kommunens bedömning är att målområdet ”Mål för att bedriva verksamheten inom angivet kommunbidrag/ ekonomiska mål” kommer att uppnås av 13 förvaltningar/nämnder eller bolag (grönt) och inte uppnås av 3. Totalt förväntas kommunen redovisa ett positivt resultat om 253 Mkr vid årets slut främst på grund av vinster vid försäljning av samhällsfastigheter, andra fastigheter och mark om totalt 235 Mkr.

För målområdet ” Mål för att frigöra resurser genom effektiviseringsåtgärder” är bedömningen för perioden att 1 förvaltning/nämnd redan nu har uppnått sina mål inom målområdet (grönt) och 14 förvaltningar/nämnder eller bolag har påbörjat men ännu inte uppnått sina mål inom målområdet (gult). Ingen förvaltning/nämnd eller bolag bedöms varken ha påbörjat eller uppnått sina mål inom målområdet (rött). Det anges dock att Luleå Hamn AB inte angett något mål inom målområdet.

Långsiktiga finansiella mål

I strategisk plan & budget 2015-2017 anges nedanstående långsiktiga finansiella mål som fastställts i kommunfullmäktiges policy för god ekonomisk hushållning:

- en balanserad budget- och flerårsplan utan skatteköjning
- årsresultatens andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 2 %
- nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10 %
- soliditeten ska vara oförändrad

Enligt beskrivningen i strategisk plan & budget 2015-2017 är bedömningen att det med nuvarande

ekonomiska förutsättningar endast är möjligt att nå det första av dessa mål under planeringsperioden. I delårsrapporten under avsnittet ”Uppföljning av god ekonomisk hushållning” görs bedömningen att samtliga långsiktiga finansiella mål uppnås för år 2015 men även här görs bedömningen att det med nuvarande ekonomiska förutsättningar endast är möjligt att nå det första av dessa mål under åren 2016 och 2017.

Nedan redovisas de långsiktiga målen tillsammans med uppgifter från prognos 2015 enligt delårsrapporten samt årsbudget 2016.

<i>Mål</i>	<i>Långsiktigt mål</i>	<i>Prognos 2015</i>	<i>Mål 2016¹⁾</i>
Resultatbudget och flerårsplan	I balans och utan skatthöjningar	253,3 Mkr	10 Mkr
Årsresultatets andel av skatter och statsbidrag	Minst 2 %	6%	0,2 %
Soliditet	Oförändrad	förbättrad	-7 % ²⁾
Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag	Ej överstiga 10 %	5 %	20 %

1) Uppgifterna hämtade från strategisk plan & budget 2015-2017

2) Uppgiften avser år 2015 och 2016 enligt strategisk plan & budget 2015-2017 jämfört med utfall 2014.

Som framgår ovan beräknas kommunen uppnå samtliga fyra långsiktiga finansiella målen under 2015. För år 2016 beräknas bara ett av målen uppnås vilket även gäller för hela planeringsperioden 2015-2017. Kommunen lämnar också kommentarer om detta i den strategiska planen.

Kommentar

Som framgår ovan är kommunens bedömning att målområdet för 2015 ”Mål för att bedriva verksamheten inom angivet kommunbidrag/ ekonomiska mål” har uppnåtts. Även för målområdet ” Mål för att frigöra resurser genom effektiviseringsåtgärder” avseende 2015 är bedömningen att målet har uppnåtts. Det senare målområdet kommenteras enbart under uppföljningen av de finansiella målen för 2015 i analysen för perspektivet ekonomi i kommunstyrelsens styrkort.

Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i delårsrapporten.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i delårsrapporten, att årsprognosen för 2015 i delårsrapporten är förenligt med kommunens långsiktiga finansiella mål.

4.3 Uppföljning av mål för verksamheten

I likhet med tidigare år har vi gjort tolkningen att mål och riktlinjer för verksamheten avser målen inom perspektiven samhälle, service, medarbetare samt ekonomi. Delårsrapporten omfattar all kommunal verksamhet, nämnder, samt de kommunala bolagens bidrag till kommunstyrelsens måluppfyllelse. Delårsrapporten innehåller både uppföljning av helheten (kommunstyrelsens styrkort) samt delarna (nämndernas och bolagens styrkort).

Uppföljning av målen i kommunstyrelsens styrkort redovisas i delårsrapporten enligt nedan.

Uppföljning av **kommunstyrelsens mål för 2015** redovisas i form av ett styrkort och kommentarer för respektive mål inom målområdet. Det görs ingen samlad bedömning på kommunövergripande nivå av måluppfyllelsen för respektive mål. Istället anges för varje mål hur många nämnder/förvaltningar och bolag som för perioden jan-aug uppnått respektive mål enligt fastställd trafikljusmodell.

Måluppföljning av **nämndernas och bolagens mål** redovisas i ett separat avsnitt i delårsrapporten - Måluppföljning nämndernas och bolagens styrkort. Uppföljningen innefattar nämndens/bolagets styrkort med färgsättning av varje mål samt en sammanfattning till den bedömda måluppfyllelsen för perioden jan-aug. I nämndens egen delårsuppföljning redovisas en mer utförlig analys av måluppfyllelsen i styrkortet.

Kommentar

I kommunstyrelsens styrkort, som är det övergripande styrkortet för kommunens samtliga verksamheter, görs i delårsrapporten en redovisning av hur väl respektive nämnd/förvaltning/bolag uppfyllt målet för perioden. Kommunstyrelsen har inte gjort någon samlad bedömning av måluppfyllelsen för respektive mål eller målområde. Däremot redovisas en sammanfattning av hur respektive nämnd/förvaltning/bolag bidrar till att de gemensamma målen uppnås vilket presenteras i fyra perspektivanalyser.

Liksom tidigare år konstaterar vi att flertalet av målen saknar angivna målnivåer. Ett mål bör vara mätbart och tidsbundet. I Strategisk plan & budget 2015-2017 framgår i avsnittet Styrkortets uppbyggnad att ”I syfte att förbättra målen styrbarhet i nämndernas styrkort har kommunstyrelsen betonat vikten av att målen ska vara: specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsatta. Målen ska uttrycka förväntat resultat kopplat till en aktivitetsplan som stöd för den löpande uppföljningen och för att säkerställa att målen förverkligas.”

I delårsrapporten saknas en samlad bedömning av måluppfyllelsen för kommunen. Flertalet mål är varken mätbara eller tidsatta. Vi kan därför inte bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten 2015.

5. Delårsrapporten i övrigt

Enligt KRL och KL ska kommuner och landsting upprätta en delårsrapport minst en gång under räkenskapsåret. En delårsrapport ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan utgången av föregående räkenskapsår.

Upplysningar ska lämnas om:

- sådana förhållanden som är viktiga för bedömningen av kommunens resultat eller ställning och
- sådana händelser av väsentlig betydelse för kommunen som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.

I KRL anges också att motsvarande uppgifter för samma rapportperiod under föregående år bör

lämnas och att begrepp och termer, så långt det är möjligt, ska stämma överens med dem som har använts i den senaste årsredovisningen.

När det gäller innehåll och utformning av den kommunala delårsrapporten görs ingen detaljreglering i KRL eller i dess förarbeten. Hänvisning sker i stället till praxisutveckling att inom ramen för god redovisningssed ange den närmare utformningen av delårsrapporterna. Av KRL och denna lags förarbeten framgår att delårsrapporten bör ges samma struktur som årsredovisningen men att graden av specifikation i delårsrapporten kan vara lägre än i årsredovisningen

RKR har i maj 2013 kommit ut med en ny rekommendation, nr 22 Delårsrapport, som gäller från och med räkenskapsåret 2014.

Förutom granskning av att kommunens delårsrapport uppfyller kraven i KL och KRL har vi även gjort en genomgång av Luleå kommuns delårsrapport i jämförelse med RKR:s rekommendation, nr 22 Delårsrapport.

Enligt RKR kan en kommun välja att tillhandahålla information i mindre omfattning i delårsrapporten än i årsredovisningen. En användare av delårsrapporten förutsätts ha tillgång till kommunens senaste årsredovisning.

Nedan redogörs kortfattat för RKR:s minimikrav och hur Luleå kommuns delårsrapport är uppställd/upprättad jämfört med RKR:s rekommendation.

5.1 Förvaltningsberättelse

Enligt RKR:s rekommendation nr 22 behöver delårsrapporten, med hänsyn till kravet på snabb information och med beaktande av kostnadsaspekter, innehålla en fullständig förvaltningsberättelse. Följande avsnitt som ska dock som ett minimum inkluderas i delårsrapportens förvaltningsberättelse:

- Händelser av väsentlig betydelse under eller efter delårsperiodens slut
- Upplysningar om kommunens förväntade utveckling inom ekonomi och verksamhet
- Övergripande redovisning av investeringsverksamheten
- Helårsprognosens förhållande till budget för den löpande verksamheten
- Samlad bedömning av målen för god ekonomisk hushållning
- Bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen
- Upplysningar om den kommunala koncernen

Vår bedömning är att förvaltningsberättelsen i Luleå kommuns delårsrapport innehåller ovannämnda krav.

5.2 Övriga avsnitt i delårsrapporten

Övriga avsnitt som enligt RKR:s rekommendation 22 som minimum ska finnas i en delårsrapport är resultaträkning, balansräkning, vissa andra upplysningar och under vissa förutsättningar den kommunala koncernens räkenskaper. En användare av delårsrapporten förutsätts ha tillgång till kommunens senaste årsredovisning.

Med vissa andra upplysningar avses:

- upplysningar om händelser och transaktioner som är betydelsefulla för rapportperioden
- uttalande om att samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som i årsredovisningen har använts
- förklaring av säsongsvariationer och cykliska effekter
- jämförelsestörande och extraordinära poster och deras effekt på räkenskaperna
- effekter av väsentliga ändrade uppskattningar
- förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser

Luleå kommun anger att samma redovisningsprinciper och värderingsmodeller tillämpats i delårsrapporten som i årsredovisningen. Sedan upplyser man om att man ändå avviker från årsredovisningens redovisningsprinciper i vissa avseenden. RKR:s rekommendation 22 tillåter att värderingar i delårsrapporten i högre grad grundar sig på uppskattningar och en något lägre grad av precision än i årsredovisningen. Det framgår också att om redovisningsprinciperna eller beräkningsmetoderna ändrats sedan senaste årsredovisningen ska upplysning lämnas om karaktären på och effekten av ändringen. Vår bedömning är att flertalet av de avvikelser som Luleå kommun gör i delårsrapporten snarare är förenklingar än ändrade redovisningsprinciper. Se även avsnitt 6.1.

Vi bedömer att upplysningskraven till i allt väsentligt uppfylls.

Då de kommunala bolagens balansomslutning enligt årsredovisningen för 2014 uppgår till 47 % av kommunkoncernens balansomslutning ska även den kommunala koncernens räkenskaper presenteras. I Luleå kommuns delårsrapport presenteras dock bara kommunkoncernens resultaträkning, inte någon balansräkning för kommunkoncernen.

Kommentar

Vår bedömning är att kommunens delårsrapport i allt väsentligt uppfyller kraven i kommunallagen och lag om kommunal redovisning vad gäller innehåll och nivå på rapportering.

Vad gäller kraven i RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport avviker Luleå kommun från kravet att upprätta en sammanställd redovisning för kommunkoncernens balansräkning.

Liksom tidigare anser vi att noter till delårsredovisningen också skulle förbättra delårsrapporten, även om KRL och RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport inte ställer några direkta krav på att noter ska lämnas.

6. Delårsbokslutet – god redovisningssed

6.1 Externa krav

De externa kraven finns i KRL, i RKR:s idéskrift Kommunala delårsrapporter Praxis och idéer och i RKR:s rekommendation nr 22 Delårsrapport som gäller från och med räkenskapsåret 2014.

Vad gäller redovisningsprinciper gav RKR i februari 2012 ut en information om ”Tolkning och tillämpning av avstegsregeln”. Bakgrunden är att RKR:s rekommendationer är normerande och det därför behöver klargöras i vilka situationer det kan anses vara förenligt med god redovisningssed att avvika från rekommendationer utgivna av RKR.

RKR:s bedömning är att i ytterst sällsynta fall kan kravet på rättvisande bild innebära att avsteg måste göras från råd och rekommendationer som lämnats av normgivande organ. ”Möjligheten till avsteg gäller följaktligen inte generellt utan bara undantagsvis och under exceptionella förhållanden, då en kommun eller ett landsting kan visa att en viss regel i just deras fall leder till en icke rättvisande bild. Avvikelse från rekommendationer kan följaktligen endast motiveras utifrån det övergripande syftet att redovisningen ska ge en rättvisande bild. Av upplysningen om skälen till avvikelsen bör det tydligt framgå vilket exceptionellt förhållande som föreligger samt varför det i just deras fall leder till en icke rättvisande bild. Avvikelser som inte kan motiveras utifrån det övergripande syftet att redovisningen ska ge en rättvisande bild och där exceptionella förutsättningar i det specifika fallet inte kan påvisas, är inte förenliga med god redovisningssed.”

Luleå kommun har i årsredovisningen för 2014 i beskrivningen av redovisningsprinciper angivit att tre av RKR:s rekommendationer inte tillämpas, två av dem till vissa delar. Förklaringar lämnades till att kommunen inte följer dessa rekommendationer men Luleå kommun motiverade inte hur, eller att, dessa avvikelser gav en mer rättvisande bild och således, enligt vår bedömning, var inte avvikelserna i årsredovisningen 2014 i enlighet med den goda kommunala redovisningsseden.

Ingen av dessa avvikelser omfattas dock av de avvikelser som upplysningarna ovan i avsnitt 5.2 redogör för.

6.2 Interna krav

I kommunens anvisningar anges att delårsrapporten inte resultat av ett fullständigt delårsbokslut utan vissa förenklingar sker vilket regleras av fastlagda redovisningsprinciper.”

I anvisningarna behandlas bland annat rutiner och principer för fakturering, kapitalkostnader och periodiseringar. Vägledande principer för periodiseringar ska, i likhet med tidigare år, vara väsentlighets- och försiktighetsprincipen. Det ska tydligt framgå vad som avses med periodiseringsposterna, dessa ska vara verifierbara och det måste finnas ”externa” underlag som bekräftar posten. Det framgår vad som är ett väsentligt belopp och därmed ska periodiseras ur kommunens perspektiv och att förvaltningarna kan periodisera lägre belopp om det är väsentligt ur verksamhetens perspektiv. Det är också förtydligat att bokförda periodiseringar som ligger kvar sedan tidigare år ska förklaras/verifieras. Det framgår att ekonomikontoret vill ta del av en specifikation per konto från förvaltningarna avseende periodiseringar men inte att man vill ta del av några underlag.

Rekommendation

Vi rekommenderar Luleå kommun att ta fram blanketter för sammanställning av de väsentligaste periodiseringsposterna som delges förvaltningarna. Sammanställningen ska innehålla jämförelse av respektive post mot motsvarande period föregående år och senaste årsbokslut och summera till det bokförda beloppet på respektive huvudbokskonto. Detta för att underlätta en översiktlig, analytisk, granskning av posterna och ger ekonomikontoret möjlighet att rimlighetsbedöma och kvalitetssäkra balansposterna.

6.3 Resultaträkning

Nedan redovisas en översiktlig ekonomisk jämförelse avseende kommunen för år 2014-2015.

<i>Belopp i Mkr</i>	<i>Utfall</i> <i>2015-08-31</i>	<i>Utfall</i> <i>2014-08-31</i>	<i>Prognos</i> <i>2015</i>	<i>Budget*</i> <i>2015</i>	<i>Utfall</i> <i>2014</i>
Verksamhetens nettokostnader	-2 585,8	-2 530,2	-3 949,1	-4 058,5	-3 880,7
Skatteintäkter och statsbidrag	2 675,1	2 611,0	4 018,2	4 047,8	3 900,7
Finansnetto	34,8	6,8	184,2	13,0	4,5
Årets resultat	123,9	87,8	253,3	2,3	25,5
Resultat i % av skatteintäkter och bidrag	5%	3,4 %	6%	0,1%	1%

* Hämtat från delårsrapport 2015-08-31 där siffrorna är reviderade jmf mot strategisk plan & budget 2015-2017

Kommentar

Resultatet för perioden är 36,1 Mkr bättre jämfört med samma period för 2014 men 129,4 Mkr lägre än prognosen för helåret 2015.

En väsentlig förklaring till avvikelserna jämfört med motsvarande period föregående år är att det i år finns en upplupen intäkt avseende återbetalade försäkringspremier från AFA för år 2004 om 33,9 Mkr.

Årsprognosen för 2015 är 129,4 Mkr bättre än periodens resultat trots den negativa effekt som semesterlöneskuldens utveckling har mellan delårs- och årsresultat då skulden är som lägst i augusti när de flesta anställda tagit ut en stor del av sin intjänade semester.

Årsprognosen överstiger budget för helåret med 251 Mkr.

Den stora skillnaden i årsprognosen både jämfört med perioden och budget för helåret är främst det prognostiserade resultatet av försäljning av samhällsbyggnader, övriga fastigheter och mark som beräknas till 235 Mkr.

6.3.1 Utfall på nämndnivå

Nämndernas driftredovisningar avviker i jämförelse med budget för perioden med netto -11,2 Mkr. Störst negativa avvikelser har socialnämnden med -16,9 Mkr och stadsbyggnadsnämnden med -14,6 Mkr. Kommunledningsförvaltningen, barn- och utbildningsnämnden och kulturnämnden avviker positivt med 6,3 Mkr, 4,4 Mkr respektive 4,6 Mkr.

6.3.2 Ej rättade fel (Summary of audit differences)

Vi har i år inte hittat några väsentliga fel i resultatet.

6.4 Balansräkning

Vi bedömer att dokumentationen av delårsbokslutet har förbättrats. Se dock vår rekommendation i avsnitt 6.1.

6.4.1 Materiella anläggningstillgångar

Från och med 2014 gäller RKR:s rekommendation nr 11,4 Materiella anläggningstillgångar där krav på komponentavskrivning ställs. Vi noterar att Luleå kommun avseende nya investeringar tillämpar en sådan uppdelning. Vi rekommenderar kommunen att även, i enlighet med RKR:s informationskrift Övergång till komponentavskrivning, tillämpa en sådan uppdelning på relevanta befintliga anläggningstillgångar.

Årets investeringar upp går till 223,8 Mkr. Reducerat för erhållna försäljningsintäkter från framförallt försäljning av tomträtter uppgår investeringarna, netto, till 178,9 Mkr. Större investeringar avser bland annat 6,9 Mkr Gäddviks vattenverk, 8,1 Mkr investeringar Hällbacken samt investeringar i datorer för 21,1 Mkr.

Under året har erhållna investeringsbidrag ökat, netto, med 10,1, Mkr. Årets investeringsbidrag avser främst väg 968.

Försäljning av materiella anläggningstillgångar

Under året har Luleå kommun slutit ett ramavtal med Rikshem AB om försäljning av fastigheter som innehas av Luleå kommun och av dotterbolaget Lulebo AB. Ingen överlåtelse hade skett under delårsrapportens period men beräknas ske under hösten 2015. Därav förklaras till största del den förbättrade årsprognosen, se avsnitt 6.3.

Vi har i några år noterat att inkomster från försäljningar av bland annat tomträtter redovisats som en minskning av årets investeringar och därigenom minskat det bokförda värdet av tillgången bostadsmark. Resultat från försäljningarna har då inte beräknats och redovisats i kommunens resultaträkning. Under 2014 har kommunen ändrat sina rutiner och bokför nu resultatet löpande i resultaträkningen.

Systemstöd

Vi rekommenderar fortsatt Luleå kommun att se över om ett nytt anläggningsregister bör anskaffas. Detta dels för att kunna säkerställa att de nya redovisningsreglerna avseende komponentavskrivning på ett tillförlitligt sätt kan följas. Men också för att få ett bättre stöd för en korrekt redovisning av utrangeringar, försäljningar och nedskrivningar.

6.4.2 Varulager

Varulagret i delårsbokslutet är ca 23 Mkr lägre än vid årsbokslutet då exploateringsfastigheter som avses för försäljning inte förs om till balansposten varulager i delårsbokslutet.

I övrigt redovisas som varulager olika typer av förråd till tekniska förvaltningen, växthus samt socialförvaltningen. Förrådet till tekniska förvaltningen avser produkter avsedda för dagligt arbete och reparationer. Dessa internfaktureras dock vid uttag och bedöms då uppfylla kravet för att betecknas varulager. De två övriga förråden internfaktureras inte utan avser material för

dagligvarande verksamhet och mer korrekt vore därför att kostnadsföra inköpen direkt som förnödenheter. Posterna är dock inte av väsentligt belopp.

6.4.3 Kundfordringar

I delårsbokslutet görs ingen ny bedömning av osäkra kundfordringar utan uppgår till samma belopp som vid senaste årsbokslut, vilket är i enlighet med anvisningarna. Reserverat belopp per 2015-08-31 om 5,8 Mkr är dock cirka 700 tkr lägre än 2014-12-31 då stadsbyggnadsförvaltningen återfört sina osäkra kundfordringar per 2014-12-31 utan att göra någon ny reservering.

6.4.4 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Ankomstregistrerade fakturor, där definitiv kontering ännu inte har skett, redovisas vid delårsbokslutet som en nettofordran. Per 2015-08-31 redovisas en fordran på 48 Mkr att jämföra med 44,5 Mkr per 2014-08-31. Vi har inte erhållit någon analys av beloppet som visar i vilken utsträckning det kan finnas poster som avser driftskostnader.

I posten ingår en upplupen intäkt avseende återbetalda AFA-premier från 2004 om 33,9 Mkr.

Rekommendation

Vad gäller underlag till periodiseringar från förvaltningarna så bör i förekommande fall där det är stora avvikelser i de periodiserade posterna i jämförelse mot föregående år de olika förvaltningarna bifoga förklaringar till dessa avvikelser även i delårsbokslutet. I annat fall bör ekonomikontorets personal efterfråga detta då det krävs för att kunna göra en rimlighetsbedömning av posten.

Se även vår rekommendation i avsnitt 6.1.

6.4.5 Eget kapital

Förändring mot 2014-12-31 avser resultatet per 2015-08-31 om 124 Mkr.

6.4.6 Avsättningar

Pensioner

Avsättningar för pensioner redovisas enligt den blandmodell som rekommenderas av RKR. Pensionsåtagandet per 2015-08-31 har värderats enligt beräkningar från KPA. Avsättningarna, inklusive särskild löneskatt, har ökat med 17,2 Mkr sedan årsskiftet.

Pensionsutfästelser som är intjänade fram till 1998 skuldförs inte i kommunens balansräkning utan redovisas som ansvarsförbindelse. Det innebär att dessa pensioner kostnadsförs först när de betalas ut. Per 2015-08-31 uppgår ansvarsförbindelsen inklusive löneskatt till 2 017,2 Mkr vilket är en minskning, netto, jämfört med årsskiftet med 39 Mkr. Utbetalningar har skett med 49 Mkr och dessa har således belastat årets resultat.

6.4.7 Övriga kortfristiga skulder

VA-avgifter

I enlighet med RKR 18 redovisas verksamhetens avgiftsuttag som överskrider självkostnaden sedan 2009 inte längre som intäkt utan skuldförs som en skuld till kunderna eftersom kommunen inte får

göra vinst på den här typen av verksamhet. Skulden har sedan 2012 ökat med 18,9 Mkr och uppgår per 2015-08-31 till 28,5 Mkr. Enligt uppgift ska medlen användas till framtida VA-investeringar bland annat nytt vattenverk som tas i drift under 2015 men också investeringar avseende kapacitetsförbättringar på befintliga VA-ledningar.

6.4.8 Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader

Semesterlöneskuld och övertidsskuld uppgår per 2015-08-31 till 126,1 Mkr vilket är 5,4 Mkr högre än skulden per 2013-08-31 och 70,1 Mkr lägre än skulden per 2013-12-31. Nytt för i år är att kommunen nu bokar dessa skulder löpande varje månad, enligt våra tidigare rekommendationer.

Rekommendation

Vad gäller underlag till periodiseringar från förvaltningarna så bör i förekommande fall där det är stora avvikelser i de periodiserade posterna i jämförelse mot föregående år de olika förvaltningarna bifoga förklaringar till dessa avvikelser även i delårsbokslutet. I annat fall bör ekonomikontorets personal efterfråga detta då det krävs för att kunna göra en rimlighetsbedömning av posten.

Se även vår rekommendation i avsnitt 6.1.

6.4.9 Övriga noteringar

6.4.9.1 Resultaträkningen

Det är fortfarande svårt att avstämna resultaträkningens poster i årsbokslutet mot huvudboken och därmed göra tillförlitliga analyser och jämförelser mot tidigare perioder mera i detalj.

Vår rekommendation att ekonomikontoret arbetar vidare för att få en överensstämmelse mellan posterna i resultaträkningen och i huvudboken kvarstår således.

Luleå dag som ovan

Johanna Sandberg Rova
Auktoriserad revisor

Kristian Damlin
Kommunal revisor